

แบบรายงานการตรวจราชการระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

คณะที่ 1:

ตรวจราชการ วันที่ 19-21 กุมภาพันธ์ 2561

KPI : ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย

: ร้อยละของเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วน และส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ ๕ ปี

● สถานการณ์/สภาพปัญหา

การเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึง ๕ ปี เพื่อให้มีพัฒนาการสมวัยโดยใช้ DSPM และการเฝ้าระวังภาวะการเจริญเติบโต ของเด็กในช่วงก่อนวัยเรียนทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเด็กเล็กทั่วไป เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่มีความสำคัญมากที่สุด การเจริญเติบโตและพัฒนาการที่เร็วมากของเด็กในช่วง ๐ - ๕ ปี มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิต ตลอดทั้งชีวิต หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ทั้งเรื่องโภชนาการและพัฒนาการ ก็อาจทำให้เกิดภาวะ ทุพโภชนาการ มีผลให้การเจริญเติบโตหยุดชะงักส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งทางร่างกาย และสติปัญญา มีพัฒนาล่าช้า ไม่สมวัย อันจะส่งผลกระทบต่อทำให้ทรัพยากรมนุษย์ขาดคุณภาพในอนาคต

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ตระหนักถึงความสำคัญ และมีนโยบายให้สถานบริการทุกแห่ง ทุกอำเภอ ในจังหวัดแพร่ มีการดำเนินงานครอบคลุมทุกพื้นที่ บุคลากรทุกสถานบริการ (รพ.สต. และ รพ.) ได้รับการอบรมฝึกทักษะการประเมินภาวะโภชนาการ ทักษะการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยเครื่องมือ DSPM รวมถึงพัฒนาศักยภาพไปยังครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์เด็กเล็กทุกแห่ง รวมถึงครูโรงเรียนอนุบาลทุกโรงเรียน ได้ผ่านการอบรมและมีการติดตามในพื้นที่โดยการเยี่ยมเสริมพลังทั้งใน รพ.สต. รพ. และ ศูนย์เด็กเล็ก โดยทีมเยี่ยมเสริมพลังจากระดับจังหวัด โดยแบ่งการเยี่ยมเสริมพลังปีละ ๒๔ รพ.สต. ๒๔ ศพด. มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ผลการประเมินโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเพื่อพัฒนาเด็กอย่างองค์รวม

(มาตรฐานงานแม่และเด็ก)

ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐

อำเภอ	จำนวน รพ.สต. ที่ประเมิน (แห่ง)	ผลการประเมิน	
		ผ่าน (แห่ง)	ร้อยละ
อ.เมือง	๗	๓	๔๒.๙
อ.สูงเม่น	๘	๗	๘๗.๕
อ.เด่นชัย	๗	๖	๘๕.๗
อ.ลอง	๘	๓	๓๗.๕
อ.วังชิ้น	๘	๕	๖๒.๕

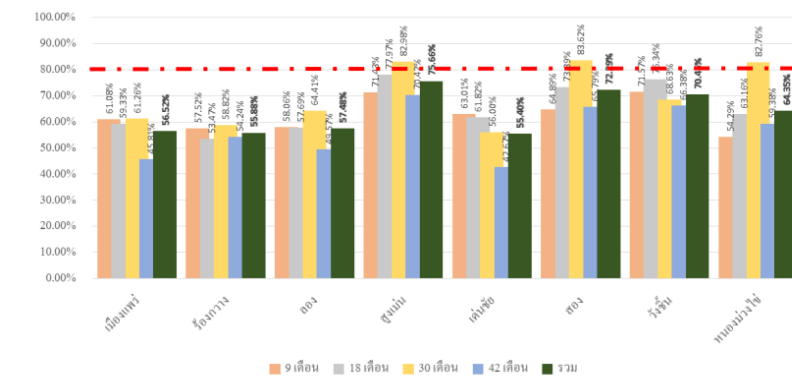
อ.ร้องกวาง	๘	๘	๑๐๐
อ.สอง	๗	๕	๗๑.๔
อ.หนองม่วงไข่	๖	๕	๘๓.๓
รวม	๕๙	๔๒	๗๑.๒

ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ
ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐

อำเภอ	จำนวนศูนย์เด็กเล็ก ที่ประเมิน (แห่ง)	ผลการประเมิน	
		ผ่าน (แห่ง)	ร้อยละ
อ.เมือง	๖	๒	๓๓.๓
อ.สูงเม่น	๘	๒	๒๕
อ.เด่นชัย	๗	๑	๑๔.๓
อ.ลอง	๘	๒	๒๕
อ.วังชิ้น	๗	๒	๒๘.๖
อ.ร้องกวาง	๘	๗	๘๗.๕
อ.สอง	๗	๓	๔๒.๙
อ.หนองม่วงไข่	๕	๔	๘๐
รวม	๕๖	๒๓	๔๑

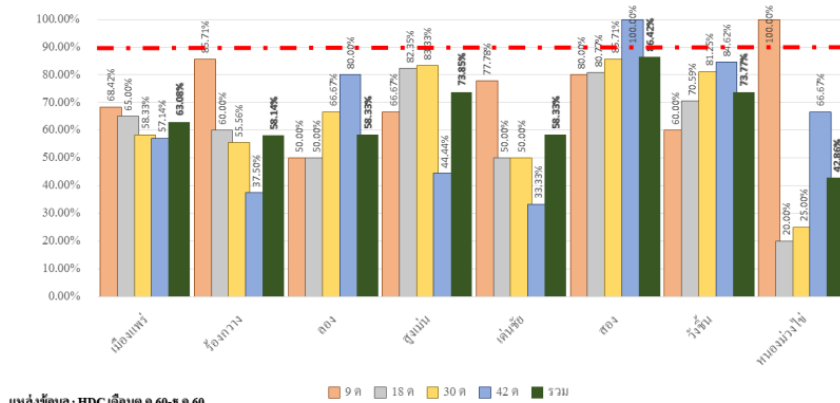
ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดผลสำเร็จ

อัตราความครอบคลุมการคัดกรองพัฒนาการเด็ก 9, 18, 30, 40

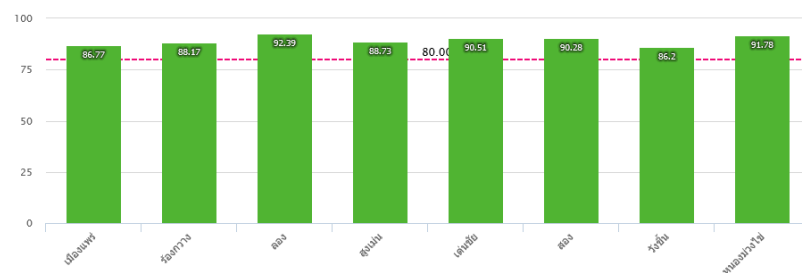
แหล่งข้อมูล: HDC เดือนค.ค.60-ธ.ค.60

ผลการติดตามเด็ก 9, 18, 30, 42 เดือน พัฒนาลำช้าภายใน 30 วัน

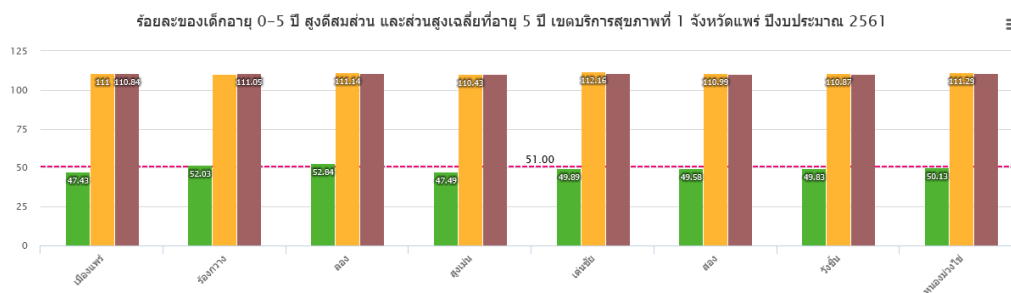

แหล่งข้อมูล: HDC เดือนค.ค.60-ธ.ค.60

ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย เขตบริการสุขภาพที่ 1 จังหวัดแพร่ ปีงบประมาณ 2561

ร้อยละของเด็กอายุ 0-5 ปี สูงดีสมส่วน และส่วนสูงเฉลี่ยที่อายุ 5 ปี

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘-๒๕๕๙ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ได้จัดสรรงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือ และ อุปกรณ์ในการประเมินพัฒนาการเด็กด้วย DSPM (Developmental Surveillance and Promotion Manual) ให้ครบทุก รพ.สต. มีระบบส่งต่อเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าอย่างชัดเจน พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพของเครื่องชั่งน้ำหนักและเครื่องวัดส่วนสูง ใน รพ.สต. และ ศูนย์เด็กเล็ก ที่ติดตามประเมินพบว่า มี รพ.สต. และ ศูนย์เด็กเล็ก หลายแห่ง อุปกรณ์ทั้ง ๒ ชนิด ยังไม่ได้มาตรฐาน วิธีการวัดส่วนสูง และการชั่งน้ำหนัก ยังต้องทำความเข้าใจและแนะนำการปฏิบัติที่ถูกต้อง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ให้การสนับสนุนนม และ ไข่ ที่มีภาวะเค็มและผอม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยหลักสูตร กิน กอด เล่น เล่า (๒ก๒ล) ไปยังพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ผ่านทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ตระหนักถึงบทบาทการดูแลเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วยหลายส่วน โดยเริ่มจากครอบครัวซึ่งสำคัญที่สุด บทบาทของบุคลากรสาธารณสุข ในการดูแลสุขภาพ ส่งเสริมป้องกัน และสามารถค้นพบความผิดปกติและนำเด็กเข้าสู่ระบบบริการ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้มีแผนจัดประชุมอบรม ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2561 เพื่อร่วมวางแผนขับเคลื่อนบทบาทการดูแลเด็กปฐมวัยในชุมชน และร่วมพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 2 รุ่น ๆ ละ 90 คน

● **สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ (Key Risk Area / Key Risk Factor) ซึ่งได้จากการวินิจฉัย ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการตรวจติดตาม**

จากการนิเทศ ติดตาม โดยการประเมินมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กใน รพ.สต.พบว่า การให้ความสำคัญในการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก ยังไม่เข้มแข็ง ไม่อาศัยหลักวิชาการในการดำเนินงาน บางแห่งไม่ได้นำความรู้ ทักษะที่ได้รับจากการประชุมอบรมไปปรับปรุงคุณภาพบริการ สถานบริการบางแห่งทำงานในรูปแบบเดิม ข้อมูลบางอย่างไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน

● ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหา / อุปสรรค / ปัจจัย ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมาย	ข้อเสนอแนะที่ให้ต่อหน่วยรับตรวจ
๑.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางแห่ง มีข้อจำกัด เรื่องสถานที่และบุคลากรที่รับผิดชอบงาน ไม่สามารถบริการงานแม่และเด็กให้มีคุณภาพ จากทัศนคติ,ความไม่เข้าใจในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก บุคลากรหลายแห่งยังขาดทักษะ ในการให้บริการทั้งในคลินิกฝากครรภ์ และ คลินิกเด็กสุขภาพดี ไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเพื่อคุณภาพ ทำงานในรูปแบบเดิม เช่น ระบบบริการคลินิกสุขภาพเด็กดีคุณภาพ บุคลากรมีน้อย ให้บริการ ๑ ครั้งต่อเดือน อุปกรณ์ให้บริการไม่เพียงพอ/ชำรุด/ไม่ได้มาตรฐาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ ได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์ ในการเสริมสร้างพัฒนาการแก่เด็กให้ทุก รพ.สต. ๒.บุคลากรแม่และเด็ก หลายหน่วยบริการยังมีความรู้ที่ไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากภาระงานมากขาดโอกาสเข้ารับการพัฒนาทักษะ และ ความรู้ใหม่ ๓.ระดับอำเภอบางแห่งและระดับตำบลหลายแห่งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานใหม่ ยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก เช่นการประสานงานผู้เกี่ยวข้องของอปท.เพื่อพัฒนามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กมีการะงานมากด้านการจัดทำเอกสาร ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่เป็นผู้ประเมินมีมาตรฐานการประเมินแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องจัดทำเอกสารหลายอย่าง โดยไม่ได้บูรณาการกัน	๑.ควรมีการสนับสนุนสื่อให้ความรู้ตามหลักสูตรโรงเรียนพ่อแม่อย่างต่อเนื่อง คือ ตั้งไข่ล้ม ตักตอก นิทานอีสป เนื่องจากครอบครัวไทยจำนวนมากไม่มีหนังสือนิทานสำหรับเด็ก ๒.จัดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกปี ๓.ประสานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดนโยบายให้ศูนย์เด็กเล็กมีการเฝ้าระวังและคัดกรอง พัฒนาการเด็กปฐมวัยตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ๔.กรมวิชาการทุกกรม ควรมีหลักสูตรอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะแก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง งบประมาณค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง ควรสนับสนุนให้กับบุคลากรในพื้นที่ ๓.ศูนย์เด็กเล็กเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานตามมาตรฐานของหลายหน่วยงานทั้ง มหาดไทย/ศึกษาธิการ/สาธารณสุข ควรมีการบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและสอดคล้องกัน รวมถึงการประเมินรับรองมาตรฐาน ซึ่งเป็นการลดภาระงานของครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดทำเอกสาร จะได้ใช้เวลาไปในการอบรมเลี้ยงดูเด็กส่งเสริมสุขภาพ/พัฒนาการเด็ก ได้อย่างเต็มที่ และศูนย์อนามัยควรมีการประสานการดำเนินงานกับจังหวัดให้ชัดเจนถูกต้อง และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะตอนนโยบาย/ต่อส่วนกลาง/ต่อผู้บริหาร/ต่อระเบียบ กฎหมาย

๑. สื่อในการสนับสนุนหลักสูตร กิน กอด เล่น เล่า (๒ ก ๒ ล) ควรสนับสนุนให้ทุกปีเช่นเดียวกับสมุดบันทึกสุขภาพแม่ และเด็ก (สมุดสีชมพู)

๒. นโยบายการส่งเสริมสุขภาพเด็กตั้งแต่ ๖ เดือน – ๕ ปี ด้วยการให้น้ำเสริมธาตุเหล็กเพื่อป้องกันภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ควรเป็นนโยบายระดับกระทรวง

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก นำอยู่ไปสู่มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ-ปลอดภัย คือ กรมอนามัย กรมควบคุมโรค และกรมสุขภาพจิต ควรประสาน การดำเนินงานกันให้ชัดเจน และควรจัดเวทีชี้แจงให้หน่วยงานระดับจังหวัดให้รับทราบเกี่ยวกับแนวทาง ในการดำเนินงาน เพื่อย้ำเตือนการปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ พร้อมทั้งควรมีหนังสือแจ้งเวียน จากกระทรวงใช้อ้างอิง เพื่อการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

๔. การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะผลักดันเป็นนโยบายสาธารณะ ของอปท. โดยให้มีการบูรณาการภายในกองการศึกษาและกองสาธารณสุข ที่จะพัฒนาให้ศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพ ทั้งด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุข รวมถึงควรมีการบูรณาการกันของทุกหน่วยตรวจรับรองมาตรฐานด้วย

๕. กระทรวงศึกษาธิการควรผลักดันให้สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนเข้าร่วมโครงการศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ และ ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งประเทศ

ผู้รายงาน ไพรินทร์ เรืองจันทร์
ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
โทร. 084-6001678
e-mail : aompairin@hotmail.com